

Bài mẫu số 2: đàn ghita của lorca

Thanh Thảo là nhà thơ có tiếng nói riêng, phong cách nghệ thuật riêng thể hiện cái tôi cá nhân ấn tượng trong nền văn học Việt Nam. Những sáng tác của ông đem đến cái nhìn mới mẻ cho thơ ca hiện đại. Bài thơ “*Đàn ghita của Lor ca*” trích “*Khối vuông rubic*” đã để lại sức chứa lớn trong lòng người đọc về hình tượng nhân vật Lorca – người nghệ sĩ vĩ đại của xứ sở Tây Ban Nha.

Lorca là cái tên quen thuộc đối với đất nước Tây Ban Nha, vì anh là biểu tượng của tự do, cho sự đấu tranh đòi hòa bình, đòi một cuộc sống bình yên cho nhân dân. Mặc dù bị sát hại nhưng Lorca mãi là biểu tượng mà nhân dân Tây Ban Nha tôn thờ.

Thanh Thảo đã mượn lời của người nghệ sĩ này làm lời đề từ cho bài thơ của mình có ẩn ý muốn gợi mở ra chiều dài thời gian và chiều sâu của không gian về người nghệ sĩ tài hoa này. Cả cuộc đời cống hiến, chiến đấu nhưng cuối cùng Lor ca lại chết thảm dưới chế độ phát xít tàn bạo.

Với thể thơ tự do, không viết hoa đầu dòng, Thanh Thảo đã khiến người đọc tò mò về cách viết giàu sức gợi như thế này.

Những tiếng đàn bọt nước

Tây Ban Nha áo choàng đỏ gắt

Li la li la li la li la

Đi lang thang về miền đơn độc

Với vầng trăng chuếnh choáng

Trên yên ngựa mỗi mòn

Nhịp thơ nhẹ nhàng, dàn trải nhưng giàu sức gợi, sức tả khiến người đọc mừng tượng đến đất nước xinh đẹp Tây Ban Nha với tiếng đàn ghi ta đắm say, những trận đấu bò tót hài hùng, những mảnh đất thảo nguyên mênh mông, lãng mạn. Tuy nhiên cụm từ “*tiếng đàn bọt nước*” dường như gợi lên sự

mờ ảo, biến đổi khó lường, có thể vỡ tan ra bất cứ lúc nào không hay. Có một dự báo nào đó chẳng lành, đầy bất an ở đâu thơ này.

Tây Ban Nha là mảnh đất của những trận đấu bò tót độc đáo, đầy ấn tượng nhưng trong thơ Thanh Thảo, nó có còn giữ nguyên ý nghĩa đó nữa không. Chiến trường đấu bò tót có lẽ đã trở thành chiến trường chính trị ác liệt, nhiều đấu tranh, nhiều bon chen. Màu đỏ của áo choàng đã biến thành "đỏ gắt" phải chăng chính là chế độ độc quyền của chủ nghĩa phát xít đang hoành hành trên đất nước này. Hình ảnh Lor ca trở nên nhỏ nhoi, mệt mỏi trong cuộc chiến nhiều bấp bênh này. Tiếng đàn vẫn cứ cất lên "li la li la li la li la" và người nghệ sĩ đó "lang thang", "chuẩn choáng", "mỏi mòn" với những gì đang diễn ra. Cuộc chiến giữa nghệ sĩ chân chính với chế độ độc tài trở nên căng thẳng hơn. Người chiến sĩ đơn độc ấy trở nên lẻ loi, cô độc, không một ai có thể biên cạnh.

Tây Ban Nha

Hát ghêù ngao

Bổng kinh hoàng

Áo choàng bê bết đỏ

Lorca bị điệu về bãi bắn

Chàng đi như người mộng du

Những hình ảnh thơ gây ấn tượng mạnh, cứa sâu vào lòng người sự chua xót trước hình ảnh người nghệ sĩ tài ba nhưng bất hạnh. Dân tộc Tây Ban Nha "kinh hoàng" sống sót khi hình ảnh Lorca bị điệu về bãi bắn một cách trắng trợn, đầy man rợ như vậy. Sự thật phũ phàng do chế độ phát xít mang lại đã khiến cho mọi người thất bất an. Từ "bổng" ở đầu khổ thơ thứ hai chính là sự ngạc nhiên trước hình ảnh bi thương của nghệ sĩ Lorca.

Mặc dù bị "điệu" về bãi bắn một cách đầy đau đớn như vậy nhưng Lorca vẫn giữ được sự bình thản, dám chấp nhận của bản thân bằng phong thái "chàng đi như người mộng du". Đây là trạng thái tâm hồn không nhận thức được, tâm

hồn và thể xác dường như tách lìa khỏi nhau. Đó là một phong thái rất đáng trân trọng, rất đáng nâng niu và ngưỡng mộ.

Ở những khổ thơ tiếp, nỗi tiếc thương cho cuộc đời nhiều chua xót ấy:

Tiếng ghi ta nâu

Bầu trời cô gái ấy

Tiếng ghi ta lá xanh biết mấy

Tiếng ghi ta tròn bọt nước vỡ tan

Tiếng ghi ta ròn ròn máu chảy

“Tiếng ghi ta” được lặp đi lặp lại như dồn nén cảm xúc trong lòng người, hay là tiếng cảm phần đầy xót xa. Tiếng đàn ghi ta gắn liền với những thứ bình dị, với thiên nhiên ấm áp, với một cô gái, với bầu trời màu xanh tươi mới. Có lẽ đó là những thứ mà con người Tây Ban Nha muốn vươn tới, muốn giành được. Nhưng tiếng ghi ta rơi “vỡ” thành “bọt nước” đã như khẳng định thêm hiện thực đau lòng ấy. Những đường khối, đường nét hiện rõ lên trang viết, cứ thêm vào lòng người cảm xúc nghẹn ngào, đau đớn. Một tiếng “Vỡ” cất lên đã tố cáo chế độ độc tài của phát xít, sự căm phẫn và muốn bóp nghẹt của những người đang chịu sự áp bức. Nỗi đau ấy tạo thành dòng máu chảy âm ỉ trong tim tê tái.

Thanh Thảo với sự tài hoa của mình đã làm sống dậy một không gian sống đầy bất tử:

Không ai chôn cất tiếng đàn

Tiếng đàn như cỏ mọc hoang

Giọt nước mắt vầng trăng

Long lanh trong đáy giếng

Người đọc nên hiểu ý nghĩa của câu thơ thứ nhất như thế nào, có lẽ không một ai có thể “chôn cất tiếng đàn” của Lorca được, bởi vì nó như “cỏ mọc hoang”

tràn lan, khiến cho người ta mê mải và đắm say, không thể buông lơi ra được. Cái Lorca để lại cho người đời chính là âm nhạc, chính là sự cao quý của tâm hồn, của những hi sinh và cống hiến. Phép so sánh trong câu thơ đã khiến cho Lorca trở thành một biểu tượng vĩ đại nhất.

Tiếng đàn của Lorca trở nên bất tử, một vẻ đẹp còn ý nghĩa cho đến những ngày sau. Ở khổ thơ cuối, xuất hiện thêm chiêm nghiệm, suy nghĩ của Thanh Thảo về nghệ thuật và cuộc đời cũng như sự giải thoát:

Đường chỉ tay đã đứt

Dòng sông rộng vô cùng

Lơ ca bơi sang ngang

Trên chiếc ghita màu bạc

Chàng ném lá bùa cô gái Digan

Vào xoáy nước

Chàng ném trái tim mình vào lặng yên bất chợt.

Khi "đường chỉ tay đã hết" thì coi như sinh mệnh của mình đã chấm dứt. Lorca đã lường trước được cái chết, ý thức được những điều mà mình làm rồi bỏ hiện thực, rồi bỏ cuộc sống nhiều đau thương để rơi vào "lặng yên bất chợt". Có lẽ đây chính là sự giải thoát mà Lorca đã chọn cho mình, cũng như sự giải thoát khỏi chế độ phát xít độc tài.

Như vậy "**Đàn ghita của Lorca**" thực sự là bài thơ giàu sức ám ảnh khi tái hiện lại cuộc đời bi tráng của người nghệ sĩ Tây Ban Nha dành cho nghệ thuật, cho cuộc đời, cho sự bình yên của đất nước.